

Илази два пута
— у мјесецу —

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 2-40
на по године. К 1-20
на четрт год. К —60
За друге земље: на го-
дину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шују, рачунају се је-
— фтиније. —

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Коло
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Нашим претплатницима.

Пошљедњи број „Српскога Коло“ није могао изаћи на вријеме, јер је уредниџ листа био заокупљен пословима око одржања јавних скупштина српске самосталне странке. За то ова два броја излазе заједно, а претплатници се моле, да опросте закашњење.

Уредништво.

Скупштине српске народне самосталне странке.

Виђени људи у српској народној самосталној странци одавно су дошли до тога увјерења, да се у народ мора што више и што чешће залазити, ако се хоће постизавати трајни полички и народни успјеси. Политичари старе школе држали су, да широки слојеви народни, пук, требају само да слушају, да ништа не питају, него да се покоравају ономе, што им вође кажу одозго. Људи самосталне странке неће да раде тако. Они хоће, да се народ о свему оба-вијештава, да зна, шта вође раде и да се у све упути. На тај се начин широки слојеви народни политички образују и васпитавају, воде рачуна о свему и нијесу више гомила људи, него свјесни народ, који сав зна, шта хоће и за чим тежи. Има странака, које неће да раде тако, али то се свети, јер чим народ мало боље погледа, онда види гдје му је право мјесто.

Српска је самостална странка још прије избора за Сабор одржала много народних скупштина, и то је за саборске изборе помогло.

Ондје, гдје се нијесу држале скупштине, слабо су Срби и прошли, јер су већином продрли у Сабор људи покојне такозване „народне“ странке, а ондје гдје је самостална странка развила и могла да развије свој рад, ту је било и успјеха. Зато сте и видјели, да су се у Хрватској боље понијели Срби него у Славонији и Сријему, и ако су Срби у доњим крајевима и богатији и више изборника имају, јер су јачи у порезу.

Српска самостална странка одржава и послије избора скупштине и одржаће их по свој

земљи, јер жели и хоће да се сав српски народ у Хрватској и Славонији једнако загрије за јавни рад. Само се тако даду постизавати успјеси, па зато ево доносимо и извјештај са двију најновијих скупштина, које је странка одржала.

9. августа била је у *Градуси* велика скупштина српске самосталне странке за изборни котар *петрињски*. На скупштину је дошло око 1500 људи, међу којима видјесмо нарочито велик број свештеника и учитеља. Учители су били сви (11 у петрињском котару), а свештеника је дошло 7. Осим тога било је доста и друге народне господе.

У Градуси није било никала до сада ни скупштине ни збора. Па ипак на скупштини се није чуло ни једне пријеке ријечи, све је текло у реду, да је била милина гледати. Наравно није било на скупштини Чавракових жандара, па је морало све ићи глатко и како треба.

Скупштину је отворио г. Јосиф *Бастајић*, трговац из Свинице и позвао је скупштину, да се конституише.

За предсједника изабран је г. *Родуљуб Пајић*, петрињски парох и потпредсједник српске самосталне странке, а за перовође г. г. *Милутин Решковић*, учитељ и *Симеон Крунић*, правник.

Г. Бастајић је топлим ријечима истакао важност овакових зборована, и свратио је пажњу присутних на цијели ток скупштине, како би јој се сврха што успјешније остварила.

Бурно поздрављен узео је затим ријеч г. нар. заст. *Буде Будисављевић*, да извјести о политичком положају.

У подужем говору обиљежио је он најновији преокрет. Настало је ново доба, гдје се уједињује господин и сељак, да сложним силама раде у борби за слободу, за коју су други народи крв лили, те су срећни, да уживају ову тековину, док за нас треба још много труда, да им будемо равни.

И ми смо крв лили, но не за своју слободу, него да помогнемо оне, који су угњетавали туђу слободу.

Говорио је затим о најважнијој страни уставне слободе, опћем праву гласа. Истакао

је благотворни утјецај ове установе на пољу народног живота. Судачка независност, слобода штампе, порота, све су ово установе, за које ће народни представници започету борбу корисно довршити. — Само дуготрајном борбом довинуше се овијех установка други народи, за нас је ова борба још тежа, кад је прошли режим на угушење овијех сву своју силу употребио, па и сада још остаци старог режима улажу све силе, да омету у овом правцу започети рад народнијех људи. Народна воља мора пошто пото порушити све паклене силе и окове, који су је тако дуго спутавали, и доћи до одлучног изражаја.

Парох *Н. Седлар* изнио је успјехе рада српске и хрватске коалиције, упозорио коалицију на неуредности опћинске управе и нада се, да ће и у овом полледу хрв.-срп. коалиција учинити своје.

Г. г. *Родољуб Пајић* и *Павле Драгић* разложише програм Српске Самосталне Странке, истичући искреност и поштење у раду као услов остварењу овог програма.

Г. *Јован Воркапић* професор и катихета говорио је о привредном развиту, нарочито Земљорадничким Задругама и препоруча их, да се и наш народ користи плодовима, што их оне собом доносе. Кад будемо привредно независни, онда ћемо створити услове за потпуну народну слободу.

Скупштина одобрава досадањи рад коалиције и обећава јој своју потпору.

На пошљетку се прешло на избор извршног одбора Српске Самосталне Странке за изборни котар петрињски. У извршни одбор су изабрани: г. г. *Родољуб Пајић*, *Павле Драгић*, *Јован Воркапић* и *Нинко Седлар* свештеници; *Јоцо Мартиновић*, *Миле Дерета*, *Владимир Зец* и *Милутин Решковић* учитељи; *Мане Борчић*, *Јован Алексић*, *Перо Боројевић*, *Стојан Ребић*, *Јосиф Бастајић*, *Јово Миладиновић*, *Славко Ђурчић*, *Михаило Радомировић*, *Јосиф Ранић*, *Јоцо Лончаревић*, *Стојан Славнић*, *Ђуро Гарача* и *Јоцо Галијаш*.

*

Друга је Скупштина била у Вргину Мосту, у недјељу 30. јула (12. августа).

И ако је сада велики пољски рад, и народ преокупљен послом, ипак се народ врло лијепо одазвао. Преко хиљаду људи дошло је да види и саслуша, да се поразговори с изасланицима српске самосталне странке, с нар. заступницима и уредницима Светозаром *Прибићевићем* и Будом *Будисављевићем*. Као изасланик политичке власти био је г. кот. управитељ *Мане Лошашић*, који је, без позивања и једног редара и жандара, назочан био у овој народној скупштини. То је било сасвијем оправдано, јер је

ред био управо узоран и све је текло у најљепшем складу. Уосталом за поредак на јавној скупштини одговорни су по закону сазивачи, и то је, збиља, најбоље јамство. Кад се прије двије године требала одржати овака скупштина, била је она забрањена у оном крају из обзира на јавну безбједност и поредак. Данас се види, колико се неправде чинило тамошњем народу, кад му ни јавне скупштине нису допуштале. Треба знати с народом нашим поступати, па су бајунети за чување реда сасвијем излишни. Често пута хоће баш та назочност редара и оружника да ствара у народу рђаву крв, па да дође до изазива и сукоба, којих народ, иначе, неће и не жели.

Пошто је г. *Гајо Живковић*, трговац из Топуског, поздравио назочни народ и предложио за предсједника скупштине г. *Васу Лукача*, трговца из Вргина Моста, отворио је овај скупштину, позвао народ да саслуша пажљиво говоре и дао ријеч нар. заст. г. *Светозару Прибићевићу*, чији је говор често пута с великим одобравањем и поклицима прекидан:

Светозар Прибићевић узима ријеч, да говори о политичком положају у Хрватској и Славонији. Може се слободно казати, да је положај повољан и ако није ружичаст. Уговором с баном грофом Пејачевићем зајемчена је земљи уставна владавина. Тај је уговор прихваћен и са стране највиших чиниоца, према томе је вјеројатно, да је за дуже вријеме осигурана сталност новог правца у нашој политици. Српска самост. странка подупираће ново стање, док се оно буде оснивало на овом уговору и док политика владе не дође у опрјеку с темељним начелима нашега програма. У противном случају позваће вас она поново у борбу, без обзира на жртве, које ће морати да допринесе за народну ствар.

За први почетак ићи ће се затијем, да се донесу у сабору *слободомни уставни закони*. Без таквих закона не може се ни мислити на какав други рад. Између осталих узакониће се и нови изборни ред на темељу опћег, изравног, једнаког и тајног права гласа као најчвршћа подлога за развитак нашег народа. Ако би коалицији хрватских и српских странака *друге странке сметале у овом раду*, ми ћемо тражити, да се *распусти овај сабор* и проведу нови слободни избори, који ће у сабор донијети сигурну и сталну већину, способну за саборски рад.

У исто вријеме радиће се и на томе, да се у највишим чиновничким положајима у земљи изведу промјене, које захтијева данашње стање. Ми ћемо тражити од владе, да што прије приступи томе послу, како би се створила јамства за успјех нашег политичког рада и уста-

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

лило стање, које одговара нашим тежњама. Влада ће без сумње изаћи на сусрет овом захтјеву, да тим покаже, како је чврсто одлучила, да нови правац у нашој политици осигура од ма каквих изненађења и непотребних сукоба.

У први мах настојаћемо, да у народну корист исцрпемо уговор с данашњим баном, који нам осигурава одговорност владе према народном сабору. Српска самостална странка свјесна је, да ће овим створити *услове и за успјех српских народних тежња*, којих се никако не одриче, него ће их увијек имати на уму, рачунајући поуздано на потпору српског народа у том погледу.

Говорник затијем истиче, да ће нови сабор пријећи и на донашање других закона. Све оне послове, који зависе само *од нас*, ријешитиће у духу народних потреба, одговарајући тим програму, који је већина објавила пред саборске изборе. Рјешавању других послова, који не зависе само од нас, него их заједнички рјешавамо с Бечом и Пештом, приступитиће саборска већина мудро и опрезно, не изазивајући непотребне сукобе. Али ће се одлучно старати, да на овом пољу прошири права краљевина Хрватске и Славоније. При томе постићи ћемо успјех, ако у борби између Беча и Пеште станемо на страну мађарског народа, који се једнако као и ми бори за своју самосталност и независност. Наша корист захтијева, да одржимо савез с мађарским народом, који се опире продирању њемачког народа у наше словенске земље и који је позван, да му заједно с нама запријечи пут до Солуна и Цариграда.

Завршује с тим, да ову политику подупире данас сав свјестан дио хрватског и српског народа, те се нада, да народ неће одступити од те политике, која је најзгоднија и за савремене прилике најприкладнија. (Бурно и непрестано одобравање и клицање Живио!).

Послије њега узео је ријеч нар. заст. Буде Будисављевић, који је у говору приказао програм српске самосталне странке. Тумачио је шта су то политичке странке уопће, шта је и какве је српска самостална странка, за чим она иде и шта хоће да оствари. Разложио је захтјева српске у програму странке, као и то, за чим тежи и иде странка у животу земље, за чим у односима краљевине Хрватске према Угарској.

Особиту је пажњу у свом говору посветио привредном питању, а истакао, како држава и земља морају помагати и дизати народну привреду, али се не може и не смије све захтијевати од државе. Потребно је и приватно предузимање са стране самога народа, која се огледа већ у различитим задругама с красним успјесима. Признао је и то, да се са стране земље могло и више урадити у ствари привред-

ног подизања народа. Нарочито је истакао, како Божјаковина, то узорно добро није ни близу оправдала онијех нада, које су неки у њу стављали. Разложио је, како је н. пр. Србија у том погледу одскочила од нас, јер док ми трошимо и бацамо хиљаде у једно земаљско добро, (Божјаковину), дотле Србија диже и ствара среска (котарска) и опћинска узорна добра, што је од куд и камо веће вриједности, од куд и камо благодетнијих пошљедица. У том ће правцу имати да се и код нас крене привредни рад у земљи.

У јасним цртама приказао је борбу самосталне странке у стварању преокрета, а у савезу с другим странкама, које су у ријечној резолуцији и у изјави у заједничком сабору потражиле и нашле пут за частан и поштен споразум и рад с мађарским народом.

Позвао је народ, да се окупи око српске народне самосталне странке, да се Срби збију у густе редове, јер човјек не зна, шта носи дан, а шта ноћ. Може доћи вријеме, да нам буде од потребе сва снага народна, да свака буде на биљези, па зато српска самостална странка и хоће да изведе што чвршће и што јаче удружење. Што је странка јача, то већма вриједи у јавном животу, па тијем лакше постизава циљеве, за којима у својем раду иде.

Говор, који смо у главном изнијели, а који је народу изречен скроз народски, појачан примјерима и испоређењима из народног живота, саслушан је врло пажљиво и прекидан одобравањем.

Трећи је говорник био разборити сељак из Бовића, виједни и напредни ратар Ђуро Јовановић. Са захвалношћу је споменуо, како народна господа залазе у свој народ, уче га и просвећују. То нијесу радили народни заступници бивше „народне“ странке, јер су они имали сасвијем друге погледе на народ и на живот његов. Њима је народ био пуко робље, да они лако постизавају своје циљеве. Настало је ново доба, а за то припада част оним борцима, који се нису бојали борбе, ма да их је она могла лако и у тамнице бацити.

Народни наши заступници изнијели су и казали много тога красно и разборито, па је дужност свакога да тај рад и то настојање помогне.

Он има само у име народа додати и замолити, да господа народни заступници настоје, да се стане на пут силном кајишарству, да се спријечи рад кајишара, јер он их зна, који узимају 50, 100, па чак и 200 и 250 на сто. Позвано је и цијело друштво, да устане против тога зла, али је потребан и закон, који ће таква дјела обиљежити злочином.

Рекао је, да и сам народ треба да ради, и да не чека све одозго. Ето, задруга ратарских,

које су права благодат за народ. У задругама се лакше набављају ратарски алати, који дижу доходак троструко и четвороструко. Он данас ради земљу друкчије него ли прије неколико година, што ју је с оцем својим обрађивао. То свијет види, па усваја, и тако се иде напријед.

Пошто је још сељак Дражић препоручио народу, да што више чита народни лист „Српско Коло“ због своје користи и својег напретка, растумачио је народу г. Петар *Петровић* из Ст. Села организацију странке и у извршни одбор срп. сам. странке за изборни котар вргомоски предложио ове чланове, који су једнодушно прихваћени, и то:

Васо Лукач, Раде Ресановић, Раде Врга, Васан Бијелић, Стојан Арбутина, Павле Положац, Максим Коњевић, Перо Вујаклија, Миле Поповић, Миле Воркапић, Гајо Живковић, Петар Баста, Дмитар Миљевић, Петар Петровић, Милош Боројевић, Стојан Манојловић, Васа Дражић, Стево Гледић, Ђуро Јовановић, Марко Арлов, Стеван Комадина, Тешо Ивковић.

Тако је протекла у најљепшем реду и складу скупштина, коју је предсједник Лукач с неколико топлих ријечи и закључио. Народ је био одушевљен и весео, и онда су се појединци упустили у разговор с нар. заступницима, износећи им своје жеље и тегобе.

Скупштина српске самосталне странке у Војнићу,

У недјељу, 19. ов. мј., била је у *Војнићу* скупштина самосталне странке, коју су сазвали наши пријатељи г. г. Гредел и Косановић. Тога дана лијевала је киша као из кабла и зато скупштина није могла бити онако велика, како су то жељели наши пријатељи. Због кише, да се не би разишао сакупљени свијет, морала је скупштина почети раније, него што је било заказано. И тако је народ из неких села, који је рачунао, да ће скупштина почети у 2 сата по п., како је било објављено, стигао у Војнић тек послје скупштине. Ипак поред свега невремена дошло је на скупштину преко 400 људи.

У 11 сати пр. подне отворио је скупштину г. *Јоцо Гредел*, трговац. У свом говору истакао је као врло важну и значајну појаву, што народни заступници долазе у народ, да га извијесте о политичким приликама у земљи. Поздравивши присутне, предложио је за предсједника скупштине, г. *Николу Новаковића*.

Г. *Новаковић*, који је одушевљено примљен за предсједника, захвалио се на овој почести, а затим је представио народне заступнике г. г. *Светозара Прибићевића* и *Буду Будисављевића*.

На то је узео ријеч г. *Светозар Прибићевић*. Рекао је, да је данашњи политички положај од великог значаја за то, што имамо сабор,

који своју снагу црпе из самог народа и владу, која је потекла из већине сабора. Ова влада осјећа искрено своју одговорност према сабору, те ће истрајати на свом мјесту дотле, док буде *уживала повјерење* коалиције српских и хрватских странака као најјаче групе у сабору. И она би одступила оног часа, кад би дошла у сукоб с коалицијом или кад не би према горе могла успјети с каквим важним захтјевом, који је ставила споразумно с коалицијом.

Истина коалиција српских и хрватских странака нема још апсолутне већине у сабору. Али према расположењу у народу јасно је, да је уз њу већина народа. И за то ће друге странке добро пазити, да не сметају коалицији у раду на оздрављењу наших прилика. Ако буду сметале, народ ће их на новим изборима осудити на политичку смрт.

Затим је говорник прешао на приказивање задатака, који чекају нови сабор. Има их, рекао је, који на прво мјесто истичу борбу за државну самосталност Хрватске. Ми ћемо Срби одлучно устати против овакве политике. Ово тим прије, што државна самосталност није једини, а ни најважнији услов за народни напредак. Русија је самостално царство, па је у њој народ ипак незадовољан и несретан. Чешка је у подређењу положају од Хрватске, па је чешки народ ипак сретнији и задовољнији од нашега. То је сасвим природна ствар, јер тај је народ културнији и богатији. Зато ћемо ми у сабору све наше силе посветити раду на проширењу и учвршћењу уставних слобода и дизању просвјете и привредне снаге народне, а тим ћемо створити подједно и најсигурнија јамства за успјех наших државно-правних тежња и захтјева. Државна самосталност у осталом само тада може бити благородна и снажна, кад је она израз душевне самосталности народне и његова материјалног благостања.

Рјешавање ових питања једнако ће добро доћи свима синовима ове отаџбине, Србима као и Хрватима. Ми ћемо Срби потакнути додуше и питање српских захтјева, кад за то буде згодан час. Али у том питању не можемо наћи на отпор наших хрватских савезника, јер су они програмом коалиције од 13. дец. 1905. г. пристали, да се српско питање ријеша на темељу равноправности.

На завршетку свога говора додирнуо је говорник и питање нашег одношаја према Угарској. Рекао је, да смо силом прилика и самог положаја упућени на савез с Угарском. То није случајно, што тај савез траје већ 800 г. И нагласио је, како је наша савезничка дужност, да искрено и својски потпомогнемо борбу мађарског народа против Аустрије. Само у том случају гледаће Мађари у нама своје прија-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

теђе, те ће пријатељски излазити у сусрет нашим захтјевима и жељама. Затим је популарно растумачио значење пангерманизма, то јест њемачке најезде, с политичког и привредног гледишта, те је истакао, да само *савез* Угарске и Хрватске може спријечити пут њемачком продирању на исток. Разумије се, тај савез може бити само онда јак, кад се буде темељио на *међусобној равноправности*. (Разлагања говорникова била су сваки час прекидана искреним одобравањем).

Послије њега говорио је нар. заст. г. *Буде Будисављевић*. Он је у кратко и језгровито растумачио народу програм српске самосталне странке у свима важнијим тачкама. С великим је успјехом разлагао о потреби организације српске самосталне странке, која треба да захвати што дубље корјена у најширим слојевима српскога народа. Само онда, кад та странка буде моћи ће она с успјехом да ради за српски народ и за нашу домовину. За вријеме његова говора народ је бурно одобравао, те се с више страна чули и усклици: Живјело „Српско Коло“. Ово је најбољи доказ, колико је овај народни лист омиљен у народу.

Напосљетку је говорио ратар *Марко Еремић*. Он је захвалио нар. заступницима на говорима, те је и сам препоручио организацију. Досада се, рекао је, ми ратари нисмо бринули ни зашто и за то нам је ишло рђаво. Откад смо се почели бринути за привреду, пошло нам је на том пољу на боље. Тако исто треба да радимо с нашом народном господом и на политици. Онда ћемо и ту имати успјеха. Нарочито, ако се буде могла одржати слога Срба са Хрватима. Еремић је лијепо говорио и сви су му одобравали.

На завршетку изабран је извршни одбор српске самосталне странке *за изборни котар војнички*. У одбор су изабрани: Јован Маћерчић, Раде Милић, Душан Малобабић и Вл. Терранић, свештеници; Петар Томић, поштар и посједник; Емил Гредел, Јоцо Гредел, Драгомир Косановић и Симо Матијевић, трговци, Никола Новаковић, ум. учитељ; Јован Царевић, Петар Рибар, Петар Петровић, Емил Видовић и М. Здјелар учитељи; Петар Дејановић, фил.; Јово Генераловић, Миле Жутић, Миле Гвоздић и Јанко Михајловић, посједници; Лука Мандић, Јован Гушић, Нинко Каран, Јован Шкара, Марко Еремић, Тошо Ранитовић, Милош Јагровић, Милић Дерета и Павле Опачић, ратари.

Скупштини је присуствовао и наш пријатељ г. Пајо *Тимма*, трговац из Коренице, који је био врло задовољан с током скупштине. Послије скупштине разишао се народ у миру и реду својим кућама. Народни заступници међу-

тим провели су читаво послије подне у кући браће Гредела, гдје су у разговору с једномишљеницима расправили нека тактична питања, која се тичу војничког котара.

Бој испод Козјак-планине*.

— Извештај учесника у боју —

У недељу 16. т. м. наше се чете задесише у селу Бајловцу и његовој околини. Ја са својим војводом, главним заповедником свих чета и руковаоцем борбе, био сам у једној кући до једне мале карпице (камени-тог узвишења). С нама су са својим четама били још и војводе Тома и Зафир. А у другој кући, преко карпице, налазио се војвода Долгач са својом четом и Настас са својом десетином.

Јован Довезенски и још три српске војводе били су са својим четама изван села.

Кад би око 10 и по часова пре подне, појави се из потока неколико аскера**), који се почеше вешто прикрадати кући где смо ми били. За њима се стадоше помаљати иза жбуња још неколико и сви се распоредише око куће. Тада војвода заповеди да се пуца и ми осусмо ватру, од које се аскери распрснуше, али брзо заузеше добре бусије, те они отворише ватру на нас. Прва њихова пушка уби нам одличнога четника Илију.

Чувши пуцњаву, истрчи из своје куће војвода Долгач са Настом, и заузме карпицу испред нас. Тако је аскер дошао у врло опасан положај. После неколико плотуна, оставивши десетак мртвих, остали аскери прснуше десно и лево, те нам то даде прилике, да искочимо из куће.

Долгач је први био наступио карпицу и пошао даље, да заузме велику карпу, коју поток оптиче са три стране као полуострво, највише место у околини. А наш војвода са Томом и Зафиром заузме прво карпицу, а затим, после кратке борбе, разјуривши околни аскер, заповеди да се крећемо према великој карпи, коју су Долгач и Насто већ били посели. Ми смо пошли, једни лево, а други десно и после неколико минута, били смо тако рећи сасвим обезбеђени, јер доминирајући положај камените карпе давао нам је могућности, да се неколико дана држимо и против неколико хиљада аскера.

Ту нас војвода распореди на неколико места. Десно пође он са Зафиром, до њега је био Долгач, мало даље Насто са својом десетином, а сасвим на левом крају карпе заузео је позицију храбри војвода Тома са Драгишом и осталим својим четницима.

Аскер као да је из земље ницао, јурио је према нама као помаман до извесне даљине, па је ту остајао, не смејући даље услед кише од куршума, коју смо ми слали. Они су нас обилазили и пуцали на даљини од преко 500 метара.

* Козјак-планина је у Македонији код Куманова.

***) Турски војник.

Најпре је дотрчао аскер из најближих кула у околини и покушао, да се нама примакне, али се брзо вратио потпуно разбијен. За тим дође младонагоричански аскер, старачки, равнански, жегљиговски, а за њима дојури аскер из Трговишта и Шаинца, међу којима је био велики број илава и деврија.

Трговишки и шаиначки аскери покушали су лукавством да нам се примакну, помоћу стада оваца. Они су почели пузити међу стоком, чијим су чобанима наредили да терају према потоку. Али лукавство им није испало за руком. Ми смо их брзо приметили и чекали неко време да се ближе примакну, те кад је то било, војвода нареди, да се што брже пуца. Тада се преплашено стадо растури, остадоше само аскери, који се са великим губицима разбегоше које куда.

У даљини се споји сва војска, коју командант подели на четири дела, те опег пођоше према нама на јуриш. Ми смо их поново дочекали кишом од куршума те су они после другог јуриша, оставили нас, па се већином изгубише за неко време, за толико, колико да се попуши цигара дувана.

Тада смо ми чули удаљену пуцњаву и ужасну праску бомби. Знали смо да је то храбри Коста Пећанче и јуначки Спаса Гарда, који су три часа трчали да би из својих рејона притекли браћи у помоћ. Они су успели да заузму највећи вис код села Дајловца, сат дасеко од нас, и отуд осули ватру на многобројни аскер, који је на нас јурио.

Поново је пошла војска на нашу карпу и поново је била одбијена са великим губицима.

Око три и по часа после подне зачу се пуцњава на другој страни, супротно оној, где су били Коста и Спаса. То су Јован Довезенски и још један храбар војвода, који су чували кумановски друм и остале путеве на тој страни, приметили борбу са силном пешадијом и коњицом, које су из вароши Куманова били приспели. Бомбе су јечале као топови. За дуго се није знало како је тамо. Ади ствар је најзад постала јасна, командант кумановске војске оставио је тамо део аскера, да се бије са Србима, а остали су пошли према нама на нашу карпу где је била највећа наша снага.

Коњица се расподели на три дела. Скупи се остали аскер и отпоче много жешћа и крвавија борба. У томе су изгинула још три наша четника и рањено шест. Те смо губитке претрпели по крајевима карпе.

Кад би пред вече, и коњица и пешадија извршише јуриш који је као и остали био безуспешан. Ми смо одозгора видели како се по земљи поваљало неколико коња, а многи су коњи јурили наоколо без коњаника.

Од тада више нису смели јуришати. Труба је после тога четири пута позивала војску на јуриш, али ништа није било у стању, да аскере напред покрене. У даљини се пуцњава већ почела стишавати, докле најзад није сасвим престала. Ми смо се још неко време у малим прекидима пушкарали, док најзад није ноћ притиснула крвљу натопљену и наплаћену земљу. Војвода заповеди, да се повучемо у планину, што смо и учи-

нили у највећем реду, и поневши са собом своје тешко рањене другове, а лако рањени ишли су с нама весели. Најтеже је био рањен Белош Адић, коме је зрно просвирало обадве ноге.

Горе се састадосмо са Пећанцем и Гардом, са Довезенским и осталима. Сви су били здрави осим два лако рањена четника, сви весели. Тамо нам они, који су видели јавише о смрти једног аустријског и једног турског официра из Равне.

Целу су ноћ провели аскери онде, где се затекли далеко од бојнога поља, које су у нереду били напустили, не смејући ни да се помакну с места из страха, да не наиђу на српску заседу. Наши су комотно могли дићи од мртвих аскера преко 50 пушака и доста муниције.

Сутра дан, одвукли су све мртве и тешко рањене, који нису могли на време умаћи, а којих је скупа, не рачунајући огромни број лако рањених, било преко 120 људи. Тада су измрцварили лешеве оне четворице српских четника и, у своме бесу опљачкали село Бајловце и Арбанаско.

„Београдске Новине“

Организациони статут српске народне самосталне странке.

Чл. 1. Чланом С. Н. С. странке може бити сваки Србин из подручја краљевине Хрватске и Славоније, а чланом странке постаје онај ко прихвати и политички и автономни програм странке и кога извршни одбори или скупштине странке приме у чланство. Средишњи одбор прима у чланство једномишљенике из оних крајева и мјеста, у којима нема страначке организације.

Чл. 2. Органи странке јесу:

- 1) Главна скупштина
- 2) Средишњи Одбор
- 3) Извршни Одбори (мјесни и котарски)
- 4) Повјереници.

Чл. 3. Главна Скупштина странке има се одржати сваке треће године у мјесту и у вријеме, гдје и као одреди средишњи одбор и са дневним редом, који исти одбор назначи.

Скупштину сазивље предсједник средишњег одбора у извршењу закључака истог одбора. У позиву има се назначити дневни ред, а позива се на главну скупштину преко главног органа странке.

Чл. 4. Право учествовања и гласа на Главној Скупштини имаду:

- 1) Чланови странке, који су посланици на сабору краљевине Хрватске и Славоније у Загребу или на српском нар. црквеном сабору у Карловцима.
- 2) Чланови редакција листова С. Н. С. странке, које средишњи одбор таковима призна.
- 3) Чланови средишњег одбора.

4) Чланови и изасланици извршних одбора, те изасланици С. А. Омладине (не преко 6 лица).

5) Изасланици конференција из оних крајева, гдје не буде извршних одбора.

Чл. 5. Круг је рада главне скупштине овај:

1) Бира средишњи одбор;

2) Испитује дјеловање средишњег одбора;

3) Мијења и попуњује програм странке, ако се за то изјаве $\frac{2}{3}$ скупштинских гласова.

4) Одлучује о организацији и организационом статуту странке.

5) Брине за средства око уздржавања страначких листова.

6) Одлучује о држању С. Н. С. странке према другим странкама.

7) Одлучује о учествовању странке у изборима за земаљски и народно-црквени сабор, за жупанијске и епарх. скупштине, те опћ. одборе.

Чл. 6. На главној скупштини предсиједи председник, а ако је овај запријечен, потпредседник средишњег одбора. Догоди ли се, да је и потпредседник запријечен на главној скупштини учествовати, тада сама скупштина бира себи ад хок (само за тај случај) председника.

Чл. 7. Закључци на главној скупштини доносе се већином гласова или акламацијом. Ако се гласови располове, одлучује председник. Кад се ради о изборима, мора председник на захтјев десет чланова скупштине одредити тајно гласање.

Чл. 8. Средишњи одбор може сазвати ванредну главну скупштину, кад то буде потребно; а дужан ју је сазвати на захтјев већине извршних одбора.

Чл. 9. Средишњи одбор састоји се из 25 чланова, од којих најмање тројица имаду бити из Загреба. Одбор бира из своје средине председника, потпредседника и тајника. Мјеста која се испразне смрћу или оставком попуњава сам Средишњи одбор до прве главне скупштине.

Чл. 10. Средишњи одбор повјерава рјешавање најпречих потреба ексекутивном (извршном) одбору од пет чланова.

Чл. 11. Председник репрезентује (заступа) странку према вани и брине се за извршење закључака Средишњег Одбора. Он сазивље сједнице Средишњег Одбора и председава им. Ако је запријечен председник, тада га замјењује потпредседник.

Чл. 12. Тајник води канцеларијске послове странке, нарочито дописивање а перовођа је на сједницама Средишњег Одбора.

Чл. 13. Све послове који нису нарочито придржани главној Скупштини, обавља Средишњи Одбор. Нарочито је његова задаћа:

1) да руководи све текуће послове странке;

2) поставља кандидате за сабор у споразуму са извршним одборима, односно страначким скупштинама или конференцијама.

3) води преговоре у изборним и другим стварима са другим странкама, те склапа с њима компромисе (споразуме) ради избора и у друге сврхе.

4) одржава везе и стоји у непрестаном додиру са народом, нарочито бирачима, било непосредно, било преко извршних одбора или повјереника.

5) надзире и настоји да извршни одбори и повјереници савјесно испуњавају своју дужност.

6) брине се за лист странке.

Чл. 14. Из странке се искључује онај, ко буде осуђен ради дифамирајућег деликта, (злочина или преступка) ко се огријешу грубо о морал, надаље ко у друштвеном животу чини тако шта, што руши углед и не слаже се с темељним начелима самосталне странке као српске и народне и ко се у свом политичком раду огријешу о програм странке.

Чл. 15. Средишњи Одбор доноси своје закључке већином гласова. Кад се располове гласови одлучује председник.

Осим у сједницама може Средишњи Одбор доносити закључке и писмено (потписом циркулара).

Чл. 16. Сваки члан странке дужан је настојати, да начела С. Н. С. странке продру у све слојеве народа, освјешћивати и упућивати народ политички и привредно.

Чл. 17. Ово је нарочита задаћа Средишњег Одбора, а средства којима он то чини јесу: штампа, књиге, брошуре, јавне скупштине и поузданички састанци.

Чл. 18. У сваком изборном котару постоји Извршни Одбор. Извршни Одбор бира се на јавним или поузданичким скупштинама присталица дотичног котара. Мандат му траје три године. Број чланова одређује се према потреби. Мјеста, која се испразне смрћу или оставком попуњава сам Извршни Одбор до прве скупштине.

Чл. 19. Извршни Одбор врши наређења Средишњег Одбора, прима у чланство, те искључује из странке, шири идеје странке, те извјешћује Средишњи Одбор о стању и потребама свога котара. У ту сврху држе Извршни Одбори своје сједнице. А у сврху политичког васпитања најширих народних слојева дужни су они приређивати јавна предавања, поузданичке, котарске и мјесне састанке, оснивати народне књижнице итд.

Чл. 20. Средишњи Одбор и Извршни Одбори справљају и рјешавају без обзира на број икупљених чланова.

Чл. 21. Извршни Одбори дужни су послати на главну Скупштину из своје средине бар једног изасланика али не могу више послати од шест.

Чл. 22. Спорове међу члановима странке у јавном њиховом раду рјешава мировни суд. У овај суд бира свака страна 4 члана. Противна страна отклања од ове четворице двојицу. Преостала 4 неотклоњена члана бирају петог за прочелника.

Груица и Арапин.

Вино пије Новак и Радивој
 У горици под јелом зеленом,
 Служи вино дјете Татомире,
 А Груица дјете чува стражу;
 Вели Новак брату Радивоју:
 „Радивоје, мој рођени брате!
 „Све зулуме земљи укидосмо,
 „Не могосмо црног Арапина,
 „Који иде на друм пред сватове,
 „Те отимље кићене ђевојке,
 „Па их љуби за недјељу дана,
 „Па их онда за благо продаје;
 „Што би сада, брате, учинили,
 „Да господу свате сакупимо,
 „И Груицу млада превјесимо,
 „Под пријевјес сабљу припашемо,
 „Да јездимо друмом јуначкијем
 „Крајем двора црног Арапина,
 Не би л' Грујо њега преварио,
 „Преварио, па га посјекао?“
 Том Радивој врло каил био,
 Па господу свате сакупише,
 И Груицу млада превјесише,
 Под пријевјес сабљу припасаше,
 Паке језде друмом јуначкијем
 Крајем двора црног Арапина;
 Ал' Арапа дома не бијаше,
 Већ пијаше вино на механи,
 А сестра му дворе надгледаше,
 Паке лети брату на механу:
 „А мој брате, црни Арапине!
 „Од како си дворе саградио
 „Украј пута друма јуначкога,
 „Љепши свати нису пројездили
 „Нити љепше провели ђевојке,
 „Него данас свати пројездише,
 „Одведоше најљепшу ђевојку“.
 А кад чуо црни Арапине,
 Он поскочи од земље на ноге,
 Од наглости на гола коњица,
 Па он ћера господу сватове.
 Како стиже господу сватове,
 Под ђевојком коња уфатио,
 Фати јој се руком у њедарца,
 Али нема дојка ни једнога,
 Али вели црни Арапине:
 „Хај, ђевојко, жалосна ти мајка!
 „Младу ли те мајка удавала,
 „Ти не имаш дојка ни једнога!“
 Али вели дијете Груица:
 „Туђа мене мајка удавала;
 „Нигда своје боље не удала!“
 Ал' повикну Дебелић Новаче:
 „Удри, Грујо, усала ти рука!“
 Сину сабља испод пријевјеса,
 И Арапу полећела глава;

Друмом јашу господа сватови,
 Попијева Дебелић Новаче:
 „О јунаци млади нежењени!
 „Ви се же'нте откуд вама драго,
 „Не бојте се црног Арапина,
 „Јер је данас Арап погинуо,
 „Пос'јече га Новаковић Грујо“.

Здравље и болест у причи.

Књаз Данило и врачара.

Црногорски књаз Данило I. трудио се да истреби празноверу из свога народа, и љуто је гонио свакога, кога је у томе ухватио. Нарочито је кажњавао надри-лекаре и лекарице, врачаре, гатаре, биљарице и све врсте сличних народних варалица. О томе живи још и данас, по свима крајевима Црне Горе, свежа успомена и предаје се у разним причама с колена на колена. Ево једне од тих прича.

Дочуо књаз Данило, да се негде у катунској нахији нека Јокна разгласила као вешта лекарица и врачара. Народ о њој чуда прича: како исцељује и лечи, како од смрти отима и из гроба вади, — а онако безазлен и лаковеран није ни видео, да она само вара и глоби. Да га о томе увери, смисли књаз Данило згодан начин, како ће је у лажи ухватити, па га и изврши.

Нареди једном од својих перјаника, да се учини болестан, да остане код своје куће и да легне у постељу. Он сам преруши се у простог сељака, па ће га тобож као старији брат дворити и неговати. Кад већ све удесе као што су смислили и утврдили, пошљу по врачуру с поруком, да одмах дође.

Баба и не сања да ће у клопку, те све остави и весело пође. Чим је стигла и на кућњи праг крочила, поче онај „болесник“ — као оно од муке и бола — из свег гласа кукати и лелекати, па, Бога ми, и косе чупати. Данило тужан и у страху да ће му брат умрети, моли и преклиње бабу, да се прими болесника, не би ли га од невоље избавила. Лукава баба поче се изнајпре мало затезати како би после што више могла заценити. Опире се... изговара се... док најпосле не могаде одолети наваљивању „брата“ и друге својте болесникове, те се прими. Али ће још учврстити:

— „Е мој синко, не знаш ти каква је то мучна работа с халама мегдан дијелити и њима берићет отимати! Него ћеш ми одмах дати „јачи биљег“, да их што прије свладам, а послије, богме за муку и труд добру награду“.

— „Хоћу, вјере ми, како не бих... Ево ти за сада само за биљег“ — уверава Данило пружајући јој талир „а кад ми брат оздрави, добићеш двадесет и пет“.

Баби сину лице од радости, кад чу за толико, благо, па не даде књазу ни довршити. Није шала — двадесет и пет талира... Весело приђе „болеснику“, и поче свој посао. Ударила у обично врачање и бајање. Крети, глади, гњечи... а све нешто полугласно говори. „Болесник“ с почетка још јаче кука и стење, чим га где мало притисне, а књаз му и околина тобож са страхом гледе и ишчекују шта ће да буде.

И гле чуда! Замало а „болесник“ све мање јауче и јечи, па се најпосле и умири. Ето га, где се већ смеје и где већ шалу збија, као да никад није ни боловао. Хоће већ и да се из постеље диже, али му баба још не да. Хукну и убриса тобож зној с чела, па ће се онда задовољно и гордо окренути књазу те му рећи:

— „Ево ти га, синко, здрава и читава као од мајке рођена. Не потхвата се бака где не може... Него да ми сад платиш што си обећао“.

Књаз намигну на перјаника, па ће онда рећи:

— „Даћеш овој вештици двадесет и пет — камџија. То сам јој и обећао. Нека зна како ће свијет лагати и гудити, а јадне болеснике мучити и сатирати“.

Баба се од чуда скаменила. Стаде је јаук и преклињање, али све узалуд. Тек се мало књаз одмакао, а перјаник и његова својта је изканџијаше. Од тога доба није никад више ни врачала ни лечила.

М.

Чувај се грома.

1. У нас је често несрећних случајева од грома. — Не зна свет да се склони и сачува.

2. Не бој се грома, него муње. Она пре опали, него што се грмљавина и чује.

3. Ако између севања (светлости) и грмљавине (праске) протече толико, да можеш 5 избројати, већ нема опасности за тебе. Непогода је још далеко.

4. Више људи погине од грома у пољу, него у местима. Не иди, дакле, без невоље за време непогоде на чистине и отворена места, где ћеш ти бити највиши предмет.

5. Ако се наћеш у таким приликама, да надалеко око тебе нема никаквих виших предмета (дрва или зграда), седни одмах на земљу, или баш и лези. Још боље је да легнеш у какав јендек (јарак).

6. И вода привлачи гром. За то се клони потока, река, бара и језера, а не иди ни у близину стреје с које се киша слива.

7. Кад грми, не бежи од кише под дрво. На против: — од њега се баш клони — нарочито ако је усамљено. Држи се бар 10 корака даље од његових грана и разгранака.

8. Наш народ верује, да извесна дрвета имају особиту снагу, те бране од грома, али је

то веровање сасвим неосновано. Таких дрвета нема; сва су она подједнако опасна.

9. И пластови (стогови) су опасан заклон од непогода.

10. Клони се нарочито високих зграда (црква, кула, звоника и т. д.), па онда високих ђермова, стожера, укопаних дирека и т. д. Сви високи предмети привлаче гром — нарочито ако су усамљени и у врх изведени (зашиљени).

11. И метали (ковови) привлаче гром — особито ако их је у повећој маси. За то је неразумно и опасно звоњењем „облаке растеривати“.

12. Не приближуј се ни телеграфским дирецима, ни другим спроводницима електричне струје, ако нису испод земље.

13. Кад те непогода нађе на колима — нарочито на високо натовареним — скини се с њих и склони се подаље од њих, ма и покисао.

14. Опасно је, ако те непогода затекне гдегод у путу на велосипеду. Скини се одмах с њега, и уклони се подаље.

15. У железници и електричном трамвају не треба се грома бојати. Вагони су у вези са гвозденим шинама, па да се баш што и деси, струја грома би у њих прешла.

16. За време грмљавине не иди на телефон, а клони се и електричног звона.

17. Ако носиш штогод од метала, па још ако је какав зашиљен предмет, н. пр. гвоздене виле, косу, ашов, пушку (с бајонетом или ножем), ражањ итд. склони од себе, док траје грмљавина.

18. Боље да се заклониш од кише кишобраном дрвена врха, него окована.

19. Ако си за време грмљавине у соби или у другом ком затвореном простору, отвори један прозор. Не бој се промаје! Боље је да је прозор отворен.

20. Не мораш ни на сред собе бегати, као што се то од пре препоручивало, Само се подаље уклони од ствари, које су од метала (гвожђа, бакра, калаја, сребра итд.).

21. Ноћу се не дижи из постеље! Веле, да у постељи још нико није од грома погинуо.

22. Ко има на кући добар громобран, нека се не боји грома.

„Здравље“.

д-р М.

О казнама, када се ко огријеш о ветеринарски закон.

Овдје ћемо донијети, што кажу о том параграфи 146—158 тога закона као и о окружности земаљске владе, која одређује, како се поступа са животињама, које су заплијењене (конфисциране) због прекршења ветеринарских прописа.

§ 146. каже: Ко прекрши одредбе о затвору и надзору, које је власт издала за то, да се запријечи раширивање говеђе куге, крив је прекршају, те га ваља казнити строгим затвором до 3 мјесеца. Ако је због таког прекршаја одредаба (прописа) благо обољело од кухне болести, казниће се онај, који је хотимице (знајући) повредио одредбе (прописе), строгим затвором од једне године и глобом од 2—2000 круна. § 147. и 148. говори о том, како се има и ветеринар (марвински лекар) казнити глобом од 1—400 круна и затвором до мјесец дана, ако у силним случајевима ускрати помоћ без оправдана разлога или остави службу за вријеме трајања марвинске кухне какве болести. — § 149. вели: Ко на животињи, повјереној његовој пажњи, опази знакове бјесноће или друге које опасне болести, која би се могла пренијети на људе или животиње, а животиње те одмах не одлучи или иначе не учини нешкодљивима, те уједно не пријави области опажене болести, крив је прекршају, те ће се казнити глобом од 1—600 круна. Ако бјесноћа збиља наступи, те буде оштећен или човјек или живинче, казниће се строгим затвором од 3 дана до 3 мјесеца. Ако због тога умре човјек или задобије тешку тјелесну озледу, казниће се онај, који то није пријавио, према § 335. казненога закона строгим затвором од 6 мјесеца до 1 године дана. — § 150: Ко прекрши какав пропис или какву наредбу, издану да се запријечи опасност, која пријети здрављу људи од болесних животиња, и то другим начином, него што је установљено у напред поменутом 149. параграфу казниће се од 1—200 кр. — § 151 вели даље: Затвором до 1 мјесеца и глобом од 1—200 кр. казниће се: 1. ко прекрши здравствене прописе, који се тичу прегледења или поступања с благом или другом којом животињом, закланом за ужитак људи; 2. ако блашче или животиња, која се по постојећим прописима смије заклати само у јавној клаоници, другдје гдје закоље или заклати даде; 3. ако у мјестима у којима нема јавне клаонице, прекрши прописе или наредбе, издане о клању блага или других животиња, те месо тако закланога блага или животиња за људску храну прода или употреби; 4. ко месо скапалога или закланога блашчета или животиње за људску храну употреби или у ту сврху другима даде (а зна да је скапало или било болесно па заклано). Ако се такав прекршај почини по други пут, а нијесу прошле још 2 године, откад је претрпљена пошљедна казна, може се казна повисити до 2 мјесеца затвора и до 400 круна глобе. — § 152. одређује: прекршај почини, те га ваља казнити новчаном глобом до 600 круна: 1. ко животиње или њихове сировине уважа мимо по-

граничних улазишта или то чини без обзира на §§ 5., 6., 41., 43., 44., 45., 46., 49., 50., и 51. (§ 5. прописује, да влада забрањује увоз марве из стране земље, ако у њој влада која кужна болест, а § 6. да се мора имати путница за марву која долази из стране земље, којом се посвједочава, да ни у мјесту одакле је живинче, ни у околини на 30 километара нема никакве заразне болести. Остали параграфи одређују што треба радити на границама када се појави говеђа куга у сусједној земљи и када се затвара граница); 2. ко прекрши одредбе, што их издаду области, када настане говеђа куга. — § 153. вели: Прекршај почини, те га ваља казнити новчаном глобом до 400 круна: 1. овлаштеник или закупник сајма који не провађа у § 11. одређених ветеринарско-редарствених одредаба. (§ 11. прописује наиме, да страна говеда буду на сајму одијељена од говеда из мјеста, гдје се држи сајам и да на сајму мора бити марвински лекар); 2. ко не држи одредаба, прописаних у § 20. о отпремању животиња жељезницом и бродовима. (§ 20. прописује, да се за марву мора имати путница и предати марвуу мјесту гдје гласи путница, даље марва за клање и марва за расплод да се не смије заједно возити у истом вагону или одјељењу брода, као ни с марвом из стране земље); 3. ко не одијели здраве од болесне животиње; 4. ко продаје и употреби месо, млијеко и друге пријесне производе болесних животиња; 5. ко лијечи животиње а нема за то право и способности, које закон прописује. — § 154. вели даље: прекршај почини, те га ваља казнити новчаном глобом до 200 круна: 1. ко прода, купи или отпрема марву без марвинских путница; 2. месар, марвински трговац или товитељ марве, који не раде по пропису §§ 12. и 13. (§ 12. ветер. закона каже: месари, трговци марвом и товитељи марве дужни су у року од 12 сати пријавити опћини страну марву, коју купе или допреме, те опћини предати на даљу похрану марвинске путнице. Марва месара и марвинских трговаца, с вана допремљена, смије на пашу само одијељена од домаће чорде, а мора да се држи одијељеном од домаће марве пуних 8 дана, рачунајући од другог дана, када је допремљена. § 13. вели: док траје марвинска која пошаст, власне су области забранити месарима и трговцима марве, да залазе у туђе стаје); 3. ко против одредаба § 14. марву не коље у клаоници и ко марву коље, а да прије није ветеринарно-редарствено прегледана (§ 14. прописује, да се марва, гдје се троши много меса, смије клати само у јавним клаоницама и да марву прије клања мора прегледати ветеринар, а гдје нема ветеринара за то одређени повјереник); 4. пастир, који против установа § 15. прими које живинче у

своје стадо (§ 15. гласи: пастири смију у чорду, која им је од општине пребројена предана, само дозволом општине примати другу марву); 5. ко против § 17. гони марву на пашу (§ 17. гласи: Говеда, коњи, овце, козе и свиње ваља да се прије, него што се прољећем пусте на скупну пашу тачно преброје и попишу, те да им се здравље тачно испита. Марва, које општина није пописала, не смије се пустити на скупну пашу); 6. ко против § 18. гони марву путовима, који нијесу за то одређени (§ 18. гласи: Марва за клање и говеда за трговину смију се у подручју земаљске владе, осим жељезницама и бродовима, отпремати и тјерати само оним путовима, што их области нарочито за то одреде. Чопоре марве, који се пјешке тјерају, надзираће оружници и општински органи, те су ови у свако доба власни, да прегледају и испитају дотичне марвинске путнице); 7. ко не пријави болести живине, ма ова и не била опасна за људе и живину; 8. ко се огријешо о §§. 31., 32. и 33. (види те параграфе у 14. броју „Српског Кола“, чланак: „О животињским кужним болестима“); 9. ко против §§. 62., 71., 77., 86. и 103. болесну живину лијечи, цијепи, оперира, односно их пара (разуђује), када цркну (§. 62. вели, да само ветеринар смије оперирати живину за коју се сумња, да има бедреницу. §. 71. вели, да је забрањено продавати или употребљавати месо, млијeko и друге производе животиње скапале од бјесноће или сумњиве да је бијесна. §. 77. вели, да су операције код живине с болести сумњиве, као и парање, дозвољене само ветеринару. §. 86. каже: цијепљење плућне заразе власна је дозволити само област. §. 103. вели, да је цијепљење врбанца (црвеног вјетра) властан обављати дозволом власти човјек, који ту ствар разумије и зна (стручњак, дакле ветеринар); 10. ко против §§. 91. и 95. употреби коња или говече за расплод (§ 91. вели: Забрањено је рабити кобиле и пастухе за опасивање (прицуштање), који болују од заразе коња за расплод. § 95. вели: Ако коњи и говеда оболе од неопасна осапа на плодилима, ваља да се, док болују, искључе од припуштања); 11. ко према § 48. не пријави говечета органу, који води катастар (попис) блага. (§ 48. вели, да се дуж границе према Србији у свима крајевима на 35 километара од земаљске међе удаљенима има пописати сва марва и тачно о њој водити рачун, наиме, да се што не би преко границе у Србију отјерало или оданле овамо). — § 155. вели: Пропашће живина: 1. дотјерана с кривим свједоцима на сајам; 2. хотимице купљена и отпремљена кривим свједоцима; 3. неунесена у пограничном катастру блага, 4. допремљена преко затвора мјеста или затвора међе или мимо одређених пограничних улазишта, или обила-

жењем путова, који су одређени за тјерање марве; 5. кријумчарена живина и приједмети. Заплена (конфискација) ваља увијек да се изрекне посебном одлуком или осудом, изданом против кривца. — § 156. каже: Пропале животиње и приједмети продаће се, ако их према прописима не би требало уништити. Оно што се добије за продане животиње употребљава се у ветеринарске сврхе, ако се заплена не оснива на судбеној одлуци. Половина припада земаљском ерару, а половина општини у којој је прекршај учињен.

Према окружници владиној гледе поступка са животињама, конфисцираним због прекршаја ветеринарских прописа од 16. јуна 1905. год. бр. 45.411 заплијењено (конфисцирано) благо смије се продати присилном јавном дражбом истом онда, пошто је стар коначно и правољно ријешена и пошто је прошао одређени рок контумаца. Од тога се изузимље случај, ако странка нарочито пристане, да се конфисцирано благо прода прије правољног ријешења ствари. Ако заплена буде пресудом потврђена, мораће сама странка уз трошак заплене и дражбе носити такођер и трошак за уздржавање конфисцираног блага.

Ови прописи и закони као и они у 14. броју „Српског Кола“ вриједо само за краљевине Хрватску и Славонију, а и све остало што будемо писали о ветеринарству и нарочито не нагласимо, да важе и гдје другдје.

Шта се збива у нас и у свијету.

Краљ Фрањо Јосиф I. у Босни. Другога мјесеца биће у јужној Далмацији маневри, на које ће доћи и краљ Фрањо Јосиф I. Како ће маневри бити у исто вријеме и преко границе далматинске у Херцеговини, то ће краљ Фрањо Јосиф I. доћи на неколико сати и у Херцеговину и то у Требиње. То је други пут, да краљ Фрањо Јосиф I. ступа на земљиште Босне и Херцеговине. Први пут је дошао г. 1871. у Босански Брод и то је само прешао био мост преко Саве. Онда је Русија приговорила томе, јер владар Босне и Херцеговине је још увијек турски султан, а Аустро-Угарска ове је српске земље само окупира на заповјед берлинскога конгреса, да уведе у њима мир. Сад ће краљ Фрањо Јосиф I. по други пут ступити на земљиште Босне и Херцеговине, а учиниће то само као врховни командант војске, а не као владар, јер Босна и Херцеговина не спадају под Аустро-Угарску — већ под султана. Да је тако, види се и из тога, што ће султан направити у Требиње једнога свога генерала, који ће краља Фрању Јосифа I. поздравити у Требињу у име турскога султана. То је султан одредио тако, да покаже, како ове двије српске земље спадају још увијек под његову власт и да је он владар Босне и Херце-

говине, док се не одлучи, коме ће ове двије српске покрајине припасти.

Царински рат између Србије и Аустро-Угарске. Јавили смо већ прије, како је отпочео царински рат између Србије и Аустро-Угарске и како је свему крив министар спољашњих послова гроф Голуховски. Он је хтио, да Србију понизи тиме, да она наручи топове из аустријске фабрике. Србија није хтјела, јер аустријски топови нису ваљани. Аустрија јој због тога огласи царински рат у нади, да ће је тако присилити, да наручи у Аустрији топове. Али се Србија не да. У српској скупштини народ је изјавио повјерење своме министру Пашићу и сва је Србија устала, да своју владу помогне. Како за вријеме царинскога рата не смије се ништа извозити и увозити, а како је Србија стоку, свиње, шљиве, жито и многу своју привредну тековину већином у Аустро-Угарску извозила, то је српски сељак у великој неприлици. Но он ту неприлику подноси с прегорењем, јер зна, да се за сваку слободу, па и привредну морају придонијети жртве. Српски сељак није заборавио, да су Србију ослободили од турског ропства његови стари крв пролијевајући, па је чврсто одлучио, да се ослободи и од привредног ропства Аустрије, па макар под коју цијену. А и српска влада брине се, да рат издржи и побједи. Она је послала у Енглеску, Италију, Турску и Египат своје изасланике, да пронађу нове пијаци за српски извоз, а осим тога учинила је уговор с београдском великом кланицом и паробродским друштвима, па ће ако Бог да Србија се ријешити аустријскога турског и оданути и у привредној слободи. Боже дај!

Догађаји у Русији. У овој великој словенској царевини никако не може да дође до мира. Од када је руски цар распустио думу, народ се непрестано буну час у једном час у другом крају огромнога рускога царства. Па и сама војска и морнарица не мирује. Руска влада не зна, како да уведе мир и обећаје народу све и сва, само да се смири. Али и руски народ добро зна, да му нико помоћи не може, него његови заступници и народни људи, који знаду шта народу треба, па сад захтјева, да руски цар сазове сабор или како Руси веле — думу. Док руски цар не сазове думу, биће у Русији немира и нереди, јер гдје слободе нема, не може ништа напредовати. А какви су то немири у Русији, најбоље се види из тога, што скоро сваки дан руски револуционарци убијају гувернере и генерале, који их муче и затварају, а и стријеља у само зато, што револуционарци желе, да народ дође до своје ријечи. Сад су револуционарци, да освете своје другове, дигнули с динамитом у зрак кућу руског министра предсједника Стољипина. Сам министар остао је неповријеђен, али је ћерка и син њагов рањен, а погинуло је скоро педесет људи, међу њима један руски кнез и дворанин. Ово је жалосно, да се народ мрју се овако убија и крзави, па је за жељети, да и Русији сине наскоро слобода и народ дође до својих права, како би настао мир, јер овакво ужасно стање неће моћи ни велики руски народ дуље времена поднијети.

Бугари и Грци. У Бугарској је дошло до великих немира против Грка. Прави је разлог, што су грчке чете почеле наваљивати у Македонији на бугарске чете и бранити македонске гркомане, то јест оне Македонце што уз Грке пристају. Бугари су били због тога веома кивни на Грке, па како у Бугарској има много Грка особито у приморским и трговачким бугарским мјестима, то су Бугари сазвали били скупштине, на којима су захтијевали, да бугарска влада Грцима у Бугарској ограничи слободу све дотле, док грчке чете у Македонији не престану наваљивати на бугарске чете. На тим скупштинама десили су се велики немири и изгреди против Грка. Тако се у једној бугарској варошици Анхиалу, одржавао велики збор против Грка и том је приликом дошло до таквог огорчења, да су раздражени Бугари запалили Анхиалос са четири стране, док није сав изгорио. У том граду налазила се и грчка владичанска столица и сам грчки владика једва је изнио живу главу. Бугарска је влада одмах послала војску, да успостави ред и одредила је, да се град с нова сагради, али је у исти мах одлучила, да против Грка предузме мјере, које су законом дозвољене. Тако ће на све Грке у Бугарској ударити велики порез и забранити им, да примају у Бугарској звања, све дотле, док грчке чете у Македонији не престану војевати против бугарских чета.

1906. година.

АВГУСТ — КОЛОВОЗ.

ДАНИ	Стари календар	ДАНИ	Нови
У	1 Налаз †, Мак. (П. поч.)	14	Евсевије
С	2 Прен. мош. арх. Стев.	15	Вел. Госпа
Ч	3 Исакије, Далмат	16	Рохус
П	4 7 дјече у Ефесу	17	Либерат
С	5 Мученик Евсигније	18	Јелена цар.
Н	6 Преображен. Господ.	19	Лодовик
П	7 Мученик Дометије	20	Св. в. кр. уг.
У	8 Емилијан и Мирон	21	Францишка
С	9 Апостол Матија	22	Тимотије
Ч	10 Лаврентије архиђакон	23	Филип
П	11 Еупло и Сосана	24	Бартоломеј
С	12 Фотије и Аникита	25	Генезије.
Н	13 Максим исповједник	26	Самујило
П	14 Пророк Михеј	27	Јосиф
У	15 Успен. Бог. (В. Госп.)	28	Августин
С	16 Пренос убруса Госп.	29	Усековање
Ч	17 Мирон, Стратон и др	30	Роза
П	18 Мучен Флор и Лавро	31	Рајмунд
С	19 Андрија Стратилат	1	Рујан. Егид.
Н	20 Пророк Самујило	2	Антоније
П	21 Апостол Тадија	3	Рајмунд
У	22 Мученик Агатоник	4	Розалија
С	23 Мученик Луп	5	Викторин
Ч	24 Свџт. муч. Етвих	6	Захарија
П	25 Вартоломије и Тит	7	Регина
С	26 Адријан и Наталија	8	Мала Госпа
Н	27 Пророк Самујило	9	Горгоније
П	28 Мојсије Мурин	10	Никола
У	29 Усјен ч. гл. Јов. Крст.	11	Аврам праот.
С	30 Александар, Јован	12	Гвидо
Ч	31 Пол. појаса Богород.	13	Маврилије

Сунце

дана	излази	залази
1	4:39 час.	6:41 час.
5	4:45 "	6:35 "
10	4:52 "	6:28 "

Сунце	дана	излази	залази
	15	4:59 час.	6:21 час.
	20	5:06 "	6:14 "
	25	5:14 "	6:06 "
	30	5:22 "	5:58 "

Мене месеца. Млад месец 7. у 2 сата 27 мин. ноћу.

Прва четврт 14. у 1 с. 42 м. ноћу.

Пун месец 21. у 12 с. 36 м. ноћу.

Последња четврт 28. у 9 с. 53 м. у вече.

О празницима и светитељима.

1. Почине успенски или госпојински пост који траје до 15. августа, до Успенија или Вел. Госпојине. За овај се пост зна већ од 5. века после Хр. и у старо време зваше се јесењи пост. Сматрајући да је пост начин, да се људи враћају у се и к себи, св. Црква нас побуђује да се угледамо на Мајку Божју, која је сав свој живот провела у посту и молитви.

6. **Преображење.** Исус Христос, знајући да се приближују дани његова страдања и смрти, да би утврдио своје ученике у вери, хтеде им очигледно показати славу својега Божанства, колико то они могу појмити, и уверити их да он својом вољом прима страдање и смрт и да је он онај Избавитељ, који беше обећан преко пророка. Стога је извео своје ученике на гору Тавор и преобразио се пред њима. Стихира на јутрењу тога дана овако, кратко али јасно, приказује догађај: Узе Христос Петра, Јакова и Јована саме на високу гору и преобрази се пред њима; и сину му лице као сунце, хаљине му посташе беле као светлост, и јавише се Мојсеј и Илија говорећи с њим, и облак их светао заклони; а глас из облака рече: „Ово је мој љубљени син, који је по мојој вољи, њега послушајте“. (Слава, „на хвалитех“). Св. Црква је већ пре IV. веза установила празник у славу Преображења, на којем прославља тај догађај као доказ Божанства Исуса Христа. — О том празнику се освећује грозђе, а где њега нема друго воће (јабуке или смокве), и то после заамвонске молитве (испред „Буди имја“). Обред овај води почетак још из Старога Завета, када је био обичај доносити у храм прве плодове да се освете.

16. **Успеније Мајке Божје** (Велика Госпојина). Богородица је умрла 48. године после рођења Христова, а 15. после његова вазнесења на небо. Том приликом се догодило чудо. О дану смрти њене искупише се у Јерусалим, осим Томе, сви апостоли, који дотле беху на разним крајевима света, проповедајући науку Христову. Тога дана се појавио и Спаситељ са анђелима и светитељима у необичној светлости идући у сретање души Мајке Божје (то се приказује и на иконама). По њеној вољи сахрањено беше тело у Гетсиманији. Али трећега дана, када дође апостол Тома и хтеде да се поклати њеном пречистом телу, њега већ не беше у гробници. Црква је увек веровала, да је оно узнесено на небо.

29. **Усековање главе св. Јована Крститеља.** Пошто је крстио Исуса Христа у Јордану, св. Јован је и даље опомињао људе да се кају и кории оне који су жи-

вели онако како је противно закону, па је зато имао и много непријатеља. У Галилеји беше римски управитељ Ирод Агрипа, који беше отерао своју жену и узео Иродијаду, жену брата својега Филипа. Са тога је Јован кории Ирода; Ирод га због тога баци у тамницу, а Иродијада га је још већма мрзила него Ирод и хтела му је доћи главе. За то се даде и прилика. О дану рођења Иродова пред гостима је Иродојадина кћи својом игром тако занела Ирода, да јој је обећао све што год буде искала. Девојка запита матер, шта да иште, а Иродијада је научи, да тражи главу Јованову. Девојка то учини, а Ирод не имаше куда, везиваше га реч, те заповеди да у тамници посеку св. Јована Крститеља. Д. носеше му главу на здели, дадоше је девојци, а она матери, која у пакости срца својега избоду Јовану језик иглом, што јој је казивао грехе. Ученици Јованови, кад чуше тужан глас, узеше му тело и сахранише, и о свему јавише и Христу. — У част великоме испоснику и пустињаку, Црква је наредила на Усековање пост.

СРБИ ТЕЖАЦИ!

Шаљите добру,
здраву и паметну
дјецу на корисне
занате

Оснивајте
Српске ратарске (земљорадничке)
задруге

***
***
***
***
***

СРБИ ТЕЖАЦИ!

***
***
***
***
***

Нупујте и читајте „Привредник“ лист
Главног Савеза Српских Ратарских
(Земљорадничких) Задруга у Загребу.

Различне вијести.

Скупштине српске самосталне странке. Поред скупштине, о којима говоримо на другом мјесту, одржаће српска самостална странка наскоро још ове народне скупштине:

У четвртак, 30. августа, у *Влаовићу* за *глински* изборни котар; у недјељу, 2. септембра, у *Машвини* за *слуњски* изборни котар; у понедјељак, 3. септембра, у *Костајници* за *костајнички* изборни котар; 8. септембра у *Кореници*, а 9. септембра у *Петровом селу мичком* за *коренички* изборни котар. Послије тога биће скупштина и у *удбинском* изборном котару.

Котарски управитељ Дурбешић покушао је да прави сметње костајничкој скупштини, али му није упалило. Скупштина ће се ипак одржати.

Једна окружница новог подбана. Нови подбан Вл. Николић издао је окружницу на све жупаније, којом наређује, да се имаду расписати избори опћинских одбора у свима опћинама, у којима је истекао мандат тим одборима. Уједно је том окружницом одредио, да се имаду обавити избори опћинских начелника у свима

опћинама, у којима је начелничко мјесто не-
 попуњено, те само на *наредни жезу отп.* од-
 бор може опћин. биљешник да буде опћин.
 управитељ.

Српски Дом у Сурчину. На Преображење освешан
 је ново подигнути "Српски Дом" у Сурчину. Зграда
 је веома лепа, стајала је 8000 К, а својина је српске
 православане црквене опћине. Бредни Срби Сурчинци
 отворили су приликом у Дому и Српску Читалоницу,
 и ј. српску земљорадничку задругу, певачку дружину
 "Граничар" и народну књижницу. Занста ретко прета-
 маштво, достојно, да се на њ утледају и остала српска
 места. Нека је срећно!

Немци у Срему. Познато је, да се по Срему и
 Славонији населило много Немаца, и то на најбољим
 земљама. Сад ти Немци, особито у Руми и у Земуну,
 дижу главе, и хоће да воде неку своју посебну по-
 литику на штету Срба и Хрвата. И из овога се види,
 колико нам је зла донело напуштање и лакомистено
 продавање земље. За то је сваки комад земље, који
 се прекупи натраг од Швабе и другог туђинца, велика
 добит за наш народни напредак.

Имање кнеза Шамбур-Липе. У вировитичком и
 слатинском котару у Славонији има велико имање
 кнеза Шамбур-Липе, од 70.000 хиљада јутара, које
 ће се сад продати. Чивутски баруни Гутмани хоће да
 га купе. И то би било збо, јер би они тамо населили
 туђинце, којих у оном крају и онако има превише.
 За то се сад по новинама много расправља о томе,
 да би то имање требало откупити банке, или би сабор
 морао одобрити, да влада буде посредник код овога
 купца, т. ј. да она буде јамач кнезу Шамбур-Липе, а
 народу нашем из овога краја да се раздигне земља,
 па да је годинице отплатије. Како било било, мораће
 се гледати, да ово велико добро не падне у туђе руке.

Чивути у Угарској. Пред петдесет година нису Чи-
 вути у Угарској имали ни педља земље, а 1900. год.
 имали су већ 130 милијуна 965 хиљада јутара земље.
 Осим тога имали су под закуп 167 милијуна 537 хи-
 љада јутара. Ако овако потраје, биће за петдесет го-
 дина тамо сва земља у њиховим рукама.

Војник осуђен за увреду Величанства. Војник Вјен-
 песлав Хорак из 35. пјешачког пука у Платњу у Че-
 шкој осуђен је најприје на осам мјесеци гарнизонског
 затвора. Највиши војни суд у Прагу повисио му је
 казну на — три године тешке тамнице! Код њега је
 нађен дневник са записима, у којима су пронашли
 увреду величанства и буну. Војник Хајек, који није
 хтио свједочити против свога друга, осуђен је на шест
 мјесеци гарнизонског затвора.

Одобрена права земљорадничке задруге у Босни.
 Босанско-херцеговачка влада одобрила је правила срп-
 ске земљорадничке задруге у Штрпцима. Задруга је
 основана на неограниченом јамству. Ово је прва срп-
 ска земљорадничка задруга у Босни и Херцеговини,
 која је одобрена као удружење с неограниченим јам-
 ством. Чекало се на одобрење годину дана.

Насељавање странаца у Босну и Херцеговину. Од
 кад је Босна окупирана, па до 1905. год. населило се
 тамо странаца 21.892 хектара (хектар око два јутра),
 и то је насељено с 1817 породица са 9660 душа. Ови
 странци живе у 54 насеобине, највише око Прнавоора
 и Дервенте. Влада насељава странеце, да оследи и про-
 ридеји наш народ у оном крају. Тако је то: Срби седе
 у Америку, а на њихова отишта долази туђинац.

Конгрес земљорадничких задруга у краљевини Србији
 биће у Пироту, и почеће у сриједу, а трајаће три дана.
 Учени људи, пријатељи народни, држаће више корис-
 них предавања.

Састанак српских учитеља. На Преображење био
 је у Београду састанак српских учитеља, на ком је
 било око 800 учитеља из свију крајева, где Срби живе.
 Расправљало се о томе, како стојимо ми Срби са шко-
 лама у Србији, Старој Србији, Македонији, Црној Гори,
 Босни и Херцеговини, Далмацији, Хрватској и Слатво-
 нији и Угарској. Учитељи су се савјетовали, како би
 у народу требало раширити знање и писменост, јер ми
 Срби илемо међу оне народе, у којима има најмање
 писмених људи.

Састанак југословенских књижевника и новинара.
 Срби, Бугари, Хрвати и Словенци зову се јужни Сло-
 вени за разлику од Словена, који живе на сјеверу, то
 јест Чеха, Словака, Пољака и Руса. Сад су се у Со-
 фији, пријестоници кнежевине Бугарске, састали у не-
 ова јужна словенска народа, да вијећају, како би се
 ови братски народи што више зближили и упознали,
 ради боље заједничке будућности. Тамо су се састали
 и јужно-словенски ђаци с високих школа, а и јужно-
 словенски сликари изложили су своје слике. Први оваки
 састанак био је пред двије године у Београду, кад је
 крунисан краљ Петар.

Исељавање Македонаца. Како и из других наших
 крајева, тако и из тужне Македоније, преотима у по-
 срједње вријеме маха исељавање. Из самога битолског
 вилајета иселило се од 1902. год. 25.000 људи. Нај-
 већи дио ових исељеника иде у Америку.

Како Пруси прогнала Пољане. Какве грозне пошље-
 днице рађа прогњање Пољака у Пруској, показао је
 још један прозни дорађај, што се скоро збио. Пољак
 Хрушч стари рударски радник купио је од пољске
 банке комад земље. Ту је хтио подићи себи дом. Али
 по закону мора сваки ко купи од какве банке земљу,
 па хоће да на њој дигне кућу, добити од власти до-
 пуштене за то. Власт, разумије се, није дала до-
 пуштена. Он онда начини житницу, а под њом собицак,
 штена. Он онда начини житницу, а под њом собицак,
 за се. Али у собицак постави пех. Кад је власт за то
 сазнала, нареди му да пех сруши. Он не хтједе, а власт
 пошље жандаре са зидаром, да је сруше. Међутим су
 ове нечовјечне муке разбојесните страца. Кад је зидар
 почео рушити пех, дохвати Хрушч пушку, па опали
 на жандара, који је пазио на зидарев рад. Жандар
 паде ранен, а он опали још једном, онда узме ре-
 вољер и изађе сасвим мирно напоље. Кад су га отко-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

се на мјесту. И браћа тих поживинчених Нијемаца, који до оваких очајничких чина доводе биједне, а мирне и добре пољске ратаре, кад дођу к нама, траже нека народна права!

Мучеништво једне матере. За вријеме пошљедњих буна у Русији одигравали су се често догађаји пуни најстрашније патње. Тако је у Риги на једној скупштини убијен полицајни изасланик. Војни гувернер Орлов одреди истрагу, која остаде без успјеха. Прочуло се само, да је један од двојице синова неке старе удовице Гродинове осумњичен као кривац. Како се није могло дознати, који је од њих, да ли старији син кочијаш Иван или млађи адвокат Федор, позове Орлов матер њихову и запријети јој, да ће, ако не прокаже који је, обојицу погубити. Сирота мати није хтјела да каже, па чак ни онда, кад је ставише на муке. На пошљетку изведоше на очи матере обојицу и Орлов одреди, да их на усклик: три стријељају. Војници се поставише, подигоше пушке и чекаху на заповјед. Очајна мати започе се борити сама са собом. Она је добро знала, да је Федор био на скупштини, док је Иван већ давно лежао код куће у кревету. Но да изгуби свог најмлађег, најмилијег? Тад се присјети, како јој је старији син Иван једном рекао, да би у опасности радо положио главу своју за Федора. И прије него је гувернер завикнуо три узвикну мати „Иван је био и паде без свијести. Неколико часака паде Иван од пушчаног зрна. Два дана после тога ода један шпијун, да није Иван, већ Федор кривац. Други дан погубљен је и Федор. Жртва материна била је узалудна!

Потрес у Валпараизу. У јужној Америци у републици Чиле био је велики потрес. Много мањих градова страдало је и веома су оштећени. Један град од својих десет хиљада становника пропао је сав у земљу, а спасло се је само стотинак људи. Веома је страдао главни трговачки град и највеће морско пристаниште на западној страни обали јужне Америке — Валпараизо. Читав Валпараизо је скоро уништен и преко сто хиљада људи остало је без крова. Валпараизо је имао скоро двије стотине хиљада становника и био је средиште трговине за цијелу републику Чиле. Како је потрес био по ноћи погинуло је десетак хиљада душа. Штета је огромна, веле пет стотина милиуна круна. Ово је у кратко вријеме други страшни потрес у Америци. Први је уништио Санфранциско, а други ево Валпараизо. Но Американце то неће омести, јер већ сад су одлучили, да на рушевинама подижу нове зграде.

Пијанство енглеских жена. Код жена у Енглеској превладава силно пијанство. Тамо већ има сва сила болница за жене пијанице.

И код нас већ има доста овога зла у неким мјестима са женама Американкама. Ту би болест требало лијечити, док је времена.

За оне који не знају читати и писати. У „Српском Колу“ било је већ изнесен начин, како они, који не знају читати и писати, могу то лако да науче према начину, који је пронашао један учитељ. Сада су се

тога посла латили и Срби ђаци, који уче у свеучилишту у Загребу. Они имају своје друштво по имену „Његуш“. Основали су га да се заједнички лакше унапређују у науци и сваком напретку, а и да у друштву лакше ураде што могу за српски народ. Чланови тога друштва одлучили су да почну учити Србе ратаре читању и писању. На тај нови начин они су издали и буквар, по ком се на овај начин учи и почели су, сваки у свом селу и крају, учити Србе ратаре читању и писању. А има већ и Срба учитеља који то раде. Свако ко хоће да Србе ратаре поучава на тај начин читању и писању нека пише српском академском друштву „Његушу“ у Загребу, који ће му радо дати сва потребна упутства.

Опомена исељеницима! Угарско министарство унутрашњих посала позвало је окружницом области, да на најзгоднији начин објаве народу и упозоре га, да се чувају исељавања у Орање и Трансвал, (у Африци) јер ондашње области најстрожије поступају са странцима по исељеничком закону. Тако између осталог оне, који немају довољно новаца код себе, или не знају читати и писати, не пуштају да се искрцавају на њиховом земљишту, него их враћају натраг. — Чувајте се дакле бездушних агената!

Важан проналазак за ратаре. Неки Јаков Хартман из Врбаса у Угарској добио је патенат на један врло важан проналазак, који се у том састоји, да прашину код вршидбе не разасипље већ је скупља. Тиме је постигнуто двоје: код вршидбе нема оне загушљиве прашине, а друго слама и пљева остану без прашине, пак се даду много боље употребити, него кад има у њима прашине.

Улазне цијене за Земаљску Господарствену Изложбу у Загребу. Улазне цијене за похађање Земаљске Изложбе у Загребу овако су одређене: Дневна улазница 60 филира, за недјеље и бладане 40 филира; ко узме уједаред 20 улазница плаћа 7 круна, а улазница која вриједи за читаво вријеме изложбе стоји 10 круна.

Рад са кравама. Гдје је народ сиромашан, тамо увађа рад са кравама мјесто волова. У Галицији, на примјер, увели су неки задругари у 194 руске и пољске земљорадничке задруге рад у пољу са кравама мјесто с воловима. А и у нашим крајевима почиње се то увађати, јер је то доиста корисно.

КУПУЈТЕ САМО

!! СРПСКЕ ШКОЛСКЕ ЖИГИЦЕ

ТРАЖИТЕ ОД
ТРГОВАЦА ДА ИХ ПРОДАЈУ

„СРПСКО КОЛО“

НАРОДНИ ЛИСТ

ПРИМА ОГЛАСЕ УЗ
УМЈЕРЕНЕ ЦИЈЕНЕ

Распачавање „Пошастина“ дозвољено наредбом кр. зем.
владе у Загребу од 18. VII. 1906. бр. III. Б. 1328-I.

ПОШАСТИН

је најновије средство

ПРОТИВ СВИЊСКЕ ЗАРАЗЕ (КУГЕ)

Прокушан је у много случајева, те је повољно упливао на ток свињске заразе у свим оним случајевима, када се је праводобно, наиме у првом почетку болести налазећим се свињама подавао.

Према томе је први увјет за успјешно дјеловање тог лијека, да се употреби одмах, чим се први знаци болести опазе.

Цијена боци јест једна круна.

Мање од 2 боце не одпрема се поштом. — Н.руцба од најмање 10 боца шаље се просто од поштарине.

Добива се уз тачну упуту код

Ђуре Ахтолек-Орешека

љекарника

у Броду на Сави.

Добива се у свим љекарнама.

Коста С. Крестановић.

Продаје на мало и велико
из Б. Петровца (мијешано)

Шимле за покривање кућа

1 метар дугачка а 10 до 20 см. широка, поставно Оштрељ (13 километара далеко од Петровца): по к. 440 100 комада; даје такођер поставно Лапац, Госпић, Грачац, Книн, Бос. Нови, Крупа, Бихаћ, уз врло повољне цијене.

1—3

СВАКА СРПСКА КУЋА

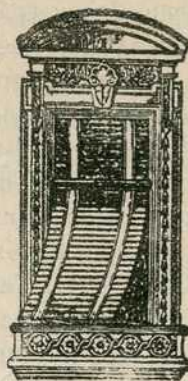
ТРЕБА ДА ИМА КАРТУ

≡ ПРАВОСЛАВНИ СРБИ ≡ У ХРВАТскоЈ И СЛАВониЈИ

ПО ПОЛИТИЧКИМ ОПТИНАМА И ИЗБОРНИМ СРЕЗОВИМА ЗА ЗЕМАЉСКИ САБОР.

КАРТУ ЈЕ САСТАВИО Г. ДР. ВАСА РУВАРАЦ, А ИЗДАЛО „СРПСКО КОЛО“ У ЗАГРЕБУ. ИМА ДВИЈЕ ВРСТЕ КАРТА: НА ДЕБЉЕМ ПАПИРУ К 2, А НА ТАЊЕМ ПО К 1. РАТАРИ ДОБИВАЈУ У ПОЛА ЦИЈЕНЕ. - -

КО ХОЋЕ ДА ИМА ОВУ КАРТУ НЕКА ПОШЉЕ УПРАВИ „СРПСКО КОЛО“ ЗА ПРВУ К 1 И 10 ПОТ. ЗА ПОШТАРИНУ ИЛИ ЗА ДРУГУ 50 ПОТ. И 10 ПОТ. ПОШТАРИНЕ.

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
напаца

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтин

фабрикате

Ценовници бадава и франко.

604. 5—